

Obnovljene Goršičeve orgle na Polici

Uredniški odbor

Tomaž Faganel,
v. d. odg. ur.
Janez Gril
Cilka Kavčič
Dalibor Miklavčič
Damijan Močnik,
ur. notne priloge
Tomaž Nagode
Matej Podstenšek
Tadej Sadar,
pomočnik v. d. odg. ur.

Lektorica

Vida Freljih

Grafična priprava

Družina d. o. o.

Notografija

AccordiA, d. o. o., Ljubljana

Uredništvo in uprava

Krekov trg 1, p. p. 95,
1001 Ljubljana

Letna naročnina
za Slovenijo 23,40 evra,
posamezna številka 3,90 evra,
za tujino 29,00 evrov,
z letalsko pošto 32 evrov.

Naročnino nakazujte na:
DRUŽINA d. o. o.,
Krekov trg 1, 1000 Ljubljana.

Transakcijski račun: IBAN:
SI56020140015204714;
iz tujine SWIFT: LJBASI2X.
Nova ljubljanska banka d. d.
Trg republike 2
1000 Ljubljana.

Revija izhaja z denarno
pomočjo Ministrstva RS
za kulturo.

Tisk

Formatisk, d. o. o.

Goršičeve orgle na Polici iz leta 1868 spadajo kot deveto delo v mojstrov zgodnejši opus – v domovino se je vrnil 1863 –, ko je izdeloval orgle še na sapnice na poteg. Izrazit in dragocen je tudi »zgodnji«, »predwalckerjevski« Goršičev zvok, naslonjen še na njegova učitelja in predhodnika Rumpla in Hesseja. Posebni sta tudi zvočna in tehnična obravnava pedala, ki repetira po t. i. južnonemškem izročilu, in mehanika, ki je na star način, danes pogosto imenovan »italijanski«, zelo preprosta, a prav natančna. Podobno so izdelane mehanike med leti 1300 in 1800 pri italijanskih in južnonemških mojstrih. Taka mehanika prav lepo vzgaja k odmerjenemu prstnemu udarcu, saj pri grobem, neustreznem igranju hudo ropota. Zanimive so tudi mere Goršičevih tipk, ki kažejo, da klavirska, dolga oblika tipk (podobno npr. Goršičeve orgle v Borovnici idr.) tudi še proti koncu 19. stoletja ni bila splošno veljavna.

Dispozicija z 10 registri in skoraj klasiistična, bogato konzontanata intonacija kaže ta na še »predwalckerjevski« slog. Goršič ima glede na različna obdobja svojega ustvarjanja pač več obrazov. Vsi pa so prepričljivi.

Komisija za orgle ljubljanske nadškofije se zavzema, da bi slovenski orglarji tudi glasbila iz časa pred Goršičem obravnavali s podobno ljubeznijo in odgovornostjo. Eisl, Kunath, Janeček ... so imena, katerim je bila v praksi večkrat storjena krivica, subjektivno interpretiranje kakovosti. Potrudimo se, da ne bomo delali več te krivice velikim mojstrom, ki svojega dela ne morejo več braniti.

Pred obnovo orgel, ki jo je župnija z župnikom Mervarjem na čelu zelo dobro zastavila in složno izpeljala, so bili vsi leseni deli orgel zelo

načeti in ogroženi. Za Goršiča značilno ohišje, ki posnema takrat tudi v arhitekturi splošno moderno obliko grškega panteona, sapnice, lesene piščali, vse je bilo treba razstaviti, restavrirati, po potrebi rekonstruirati ter zaščititi proti nadaljnemu propadanju. Kovinske piščali so na vrhovih zelo dotrpele, zato je bil osnovni »a« precej višji od 440 Hz. Orgle so vrnjene na prvotno višino, ki je bila, kot vemo, pri Goršiču pogosto celo pod 440 Hz, okr. 435.

Z dr. Matjažem Ambrožičem sva predlagala tudi premestitev ventilatorja, ki je bil prej v zvoniku, saj je črpal temperaturno in vlažnostno docela neustrezen zrak. Klaviature so restavrirane z nekaj malega potrebnih rekonstrukcij. In tako naprej ...

Posebnost orgel je »tretja roka – terza mano«, kakor imenujemo oktavno zvezo v diskantu manuala in ki izvira iz italijanskega orglarstva poznega 18. in 19. stol. Goršičeva tehnična rešitev je simpatično preprosta.

Orgle je 2006 s precej potrpljenja v izvirno stanje vrnila Škofijska orglarska delavnica iz Hoč pri Mariboru in zdaj v celoti zadostujejo potrebam cerkve. Obnovljene so spet čedno zapele prav ob 170. obletnici rojstva Franca Goršiča, velikega slovenskega orglarskega mojstra, čigar nagrobni napis nas posebno ta trenutek, ko v Sloveniji na področju orglarstva doživljamo vsakršna barbarstva, vabi k razmišljanju:

*Glas orgel, Tvojih del, povsodi
proseče dvigaj se v nebu,
da milosten Ti on naj bodi,
za čigar čast si delal tu.*

Bodimo vredni njegove zapuščine.

Dalibor Miklavčič

Dispozicija		
Manual (C – g ³)	Pedal (C–h)	Zveze
Principal 8' Flauto 8' Bordun 8' Viola 8' Octav 4' Flauto traverso 4' Superoctav 2' Mixtur II 1 1/3'	Subbas 16' Octavbas 8'	Pedalcoppel Octavencoppel (od gs ¹ – do g ²)